

DEBRECZENI ÚJSÁG

ELŐFIZETESI ÁR HELYBEN ES VIDEKEN:
 Egy óra 25— korona. Negyedévre 75— korona.
 Félévre 150— korona. Egész évre 300— korona.
 MEGJELENIK HETFO KIVETELEVEL MINDEN NAP

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
THAN GYULA

SZERKESZTŐSEG ÉS KIADÓHIVATAL:
 Debrecen, Kossuth-utca 3. szám alatt, I. emelet
 (a Debreceni Első Takarékpénztár épületében.)
 Egy szám ára 1 korona.

Tegnap

ha idegent vezetett végig utja Debrecen legforgalmasabb helyein, csudálkozással és bámulattal látta milyen üres, néptelen lett ez a város.

Mi történt vele? Kihalt talán? Pedig milyen élénk és eleven, milyen friss és törzsgyökeres népes és magyar volt, példa és mintakép az egész ország előtt, nem is olyan régen, csak pár évtized előtt, mikor még a tisztos ősz Révész Bálint imádságos szavait verték vissza a nagytemplom falai?

Hát azóta mi történt Debrecennel? Az egész főutca, ahol patricius debreceni híres családok cégtábláit ragyogtak az üzletek ajtóit felett, most üres. Lezárt boltok, csukott helyiségek, alig akad egy-kettő olyan, ahol nyitva az ajtó mindenki előtt. Üres, kihalt volt tegnap ez a város, mintha csak temető lenne. Az idegen, akit évtizedek után végig vezetett rajta utja, elgondolkozva kérdezhetné tépeidőve mi is lett hát Debrecennel. Révész Bálint püspökségének ideje óta?

A vérzivataros háboruban, az utána következő bolsevik sennyes forradalomban pusztult úgy el a keresztény magyarság, hogy belőlük már alig-alig jut valaki Debrecen főterére? Vagy túl az ország határaitól nem várt idegenek jöttek s az alföld metropolisának széles nagy utcáiról leszorították a keresztény magyarságot?

Még a Debrecen utcáit róví idegennek se volt nehéz rá jónni, hogy ünnep volt tegnap. Ünnep, de nem magyar nemzeti, ünnep, de nem keresztény. Tisztos öreg ősz Révész Bálint korában még meg se átszótt az alföldi metropollon, most pedig mintha jelezni akarná, hogy a hajdan büszke, erős keresztény magyar és puritán Kálvinista Róma lehet már messze Palesztinától.

A román diplomácia bizottság Budapestre érkezik

Bukarest, szept. 22. A román diplomáciai bizottság a legközelebbi napokban megérkezik Budapestre. A bizottságnak 32 tagja van, közülük négy követségi tanácsos, tizenegy titkár. A diplomáciai testület élére Strireca ezredest, a román király szárnysegédét nevezték ki.

Prohászka Ottokár Debrecenbe jön.

Október első felében. — Debrecen ünnepe.

Prohászka Ottokár, a legzseniálisabb magyar püspök, a világhírű tudós, a keresztény magyarság legkiválóbb harcosa, aki legutóbb a képviselőházban tartott beszédével az egész világsajtót foglalkoztatta, egy napra Debrecenbe jön.

A magyar faji szeretet, a puritán egyszerűség példaképe Prohászka Ottokár. Megalkuvást nem ismert soha és semmiben, mikor magyar hazájáról és magyar fájáról volt szó, de forróbb szív nincs az országban, a mely nagyobb szeretettel ölelné magához keresztény magyar testvéreit,

mint ő. A félrevezetett, elvakított külföld szemét hatalmas beszédével, örök igazságaival, megdönthetetlen érveivel felnyitotta. A megcsufolt és keresztire feszített Magyarországot mutatta meg nekik azokkal együtt, akik töviskoszorút fontak a homlokára.

A keresztény magyarságnak ez a kiváló védemezője és vezére október hó első felében, eddigi dispoziciók szerint október tizedi-én érkezik Debrecenbe. A keresztény magyarság üdvözlő lelkesedése szeretete és hálája fogja körül őt a Debrecenben.

A numerus clauzust elfogadták.

Dr. Pröbke Vilmos indítvány a nemzetgyűléshez.

Budapest, szept. 22.

A nemzetgyűlés szerdai ülését feltezenegyor nyitotta meg Botlik József alelnök. A tegnapi ülés naplójából megállapítja, hogy Bródi Ernő azt mondta: a proletárdiktató a nagyzás! háboriban szenvedett, éppúgy nagyzás! háború, hogy a parlament a sídóságot külön íjnak állítja. — Felvitte Bródi, hogy a rend elutasítás előtt magyarozza ki szavait a H z előtt.

Bródi Ernő nem volt jelen. Felolvasták az indítvány-könyvet, amelybe Pröbke Vilmos debreceni képviselő jelezte be indítványt, arra vonatkozólag, hogy uasítsa a nemzetgyűlés a honvédelmi minisztert, terjeszzen sürgősen kiutatást a nemzetgyűlés elé arról, miképp oszlott meg az ország területén a fajok és nemzetiségek között a katonai szolgáló, a rajvoalban, a frontmögötti országrészen, hányan voltak felmentve, mennyi volt a hősi halottak száma, a kitüntetettek száma a faji és nem etnológiai népe-ségi számához aránytva.

Utasítsa továbbá, a nemzetgyűlés a belügyminisztert, hogy a katonai szolgálóira vonatkozó kérdőpontokat állítsa be az 1920. évi népszámlálási lapok rovatai közé.

A honvédelmi miniszter állítsa össze, miképp oszlott meg a hadszállítók az ország területén lakó népiajok között.

Ugyazintén készítsen a miniszter kimutatást arról, hogy a hadszállítók körül e követt visszatérésekből milyen arányszám esik az ország területén élő fajokra.

Az interpellációs-könyvbe Mikorényi Jenő, Ereky Károly, Magyar Kázmé, Budvári László, Fergés Jenő, Uetti Ferenc jegyezték be interpellációt.

Rubinek István beterveztette a földmivelésügyi bizottság jelentését a házhelyek és kisbirtékekéről szóló törvényjavaslatot.

Ezután elfogadták harmadszori olvasásban is a numerus clauzusról szóló törvényjavaslatot.

I. Lódi Szabó János ismertette az 1898. évi XXIII. t.c. módosítááról, illetve kiegészítéséről szóló törvényjavaslatot.

A javaslatához felszólaltak: Pásztor József, Schandl Károly, Somogyi István. Aztán a talánosságban elfogadták.

Öt perc szünet után gróf Teleky Pál miniszterelnök válaszolt Fröhwrth Mátyás interpellációjára, amely a akosság-nak tüzfáva és szénrel való ellátására vonatkozik. Nagy nehézséget okoz — mo dia Teleky gróf, hogy érdekünk 86 száz lékát elvesztettük. A megmaradt erdőségben megkezdik a kitermelést. A széntrelés tavaly 800 vagon volt, az én már 1400 vagonra emelkedett. — Csehországból jelentékeny mennyiségű szén érkezik. Arra törekszünk, hogy a gazdasági érintkezés a szomszédos államokkal meelőbb helyreáljon. A vasutiforgalom helyreállítása rövidesen megke-

dást nyer. Azután fokról-fokra tovább megyünk a gazdasági érintkezés helyreállításában. Minden törekvésem arra irányul, hogy a lakosság ne szenvedjen hiányt tüzelőanyagban.

Fröhwrth Mátyás tudomásul vette a választ, de felhívta a miniszterelnök figyelmét azokra a visszaélésekre, amelyek a tüzfával történnek.

Teleky Pál kijelentette, ezek megakadályozása iránt is intézkedni fog.

A többi interpellációk előterjesztése után az ülés 2 órakor véget ért.

A magyar-francia szerződések.

Páris, szept. 22. Az Echo de Paris a magyar-francia politikával foglalkozván, figyelemztet arra, hogy nem szabad elfelejteni, hogy Magyarország egyik szövetségese volt Németországnak. Semmi kifogása a francia és magyar gazdasági szerződésekben foglalt meg egyezések ellen, mert a győzelem maradandó volta attól függ, hogy tudja Franciaország a háboru előtti Németország szerepét betölteni azokban az államokban, amelyek Németország érdekszövetségében állottak.

Az orosz-lengyel békekonferencia.

Riga, szept. 22. A béketárgyalások megkezdése elhalasztódott. Joffe, az orosz békedelegáció elnöke hangoztatja, hogy Oroszország komolyan akarja a békét. Sapiaha lengyel külügyminiszter kívánságára, hogy úgy Orosz-, mint Lengyelország szerejék le hadseregeik nagyrésztét, Joffe kijelentette, Oroszország nem mehet bele, mert elienséges háboru áll Angliával és Franciaországgal.

BRANTING

elitéli a bolsevizmust.

Stockholm, szept. 22. Egy politikai nyilatkozatában kijelentette Branting, hogy a III. internacionale kiábrándítja mindazokat, akik eddig jóhiszeműen egy radikálisabb szocializmusnak hitték a bolsevizmust, melynek legnagyobb tévedése, hogy azt hiszi, az egész világ kész forradalmat csinálni az Oroszországban alkalmazott metodus és azisztéma szerint. — (Havas.)

Adóbehajtás a városnál

Szigoru rendszabályok

A pénzügyminiszeri expose alkalmával ismertette a szigorú rendszabályokra kényszerít a pénzügyi kormányt, mely a pénzügyigazgatóságot utasította, hogy az adók és más köztervezések behajtását a legerősebb módon kezdje meg.

Ez alapon a pénzügyigazgatóság Debrecen sz. kir. városban az adóbehajtás ellenőrzésével Kórogy István m. kir. pénzügyi tanácsost bízta meg, ki működését folyó évi szept. 22-én a városi adóhivatalnál megkezdte.

A behajtás a kincstár nehéz helyzetére való tekintettel a legszigorúbban fog eszközölni és az árveréseket minden egyes esetben megtartják, hol ezt a törvény előírja, minél fogva jól teszi minden hátralekös adózó, ha adóhátralekát a költséges végrehajtás bevétele előtt a legsürgősebben befizeti.

Városházáról.

A főispán hazatért. Hubert Otó főispán hazatért Budapestől, ahol a belügyminiszeri kabinban az ügyeket vitte, amelyet a törvényhatósági bizottsági választások újalakítására vonatkozó törvényjavaslata vonatkozólag tartottak.

A száz vagon szén. Megirtuk, hogy egy cég száz vagon szenet ajánlott fel Debrecen városának azzal, hogy még november hónap folyamán leszállítja az egész mennyiséget. Zöld József fő. tanácsnok szerdán délután felutazott Budapestre, hogy a szénbizottságnál kieszakozolja ezt a száz vagon szénemet Debrecen részére.

A gyanús listák. A fekete, chetellen listák eredetének kiderítése céljából megindította a hatóság a vizsgálatot. Tegnap vette fel a vizsgálati jegyzőkönyvet Kas Ferenc, a listatiroda vezetője. A rosz listából vett mintát átadták vegyvizsgálathoz, hogy az állami vegyvizsgálónak.

A petroleum jegyek kiosztása. A listatiroda ma kezdte meg a petroleumjegyek kiosztását. A petroleum kiosztására, azonban csak októberben kerül a sor. Ertesülésünk szerinte ennek a petroleumnak az ára drágább lesz, mint amilyenek a mostani petroleum árak. — A petroleumjegyek kiváltásának eredményén a képest fogják megállapítani, hogy mennyi petroleum jut egy jegyre.

A rendkívüli közigyelés előkészítése. A jog- és pénzügyi bizottság szeptember 24-én, pénteken délután 3 órakor ülést fog tartani, amelynek napirendjén a következő tárgyak szerepelnek: 1. Szabó Mihály vállalkozási pénzügyi munkakérelme, részére személyi pótlék engedélyezése iránt. 2. Kiss Kálmán közigyelés bizonyságot tárgyú kérelme. 3. Domszky Kálmán ir. daltisz. hasonló tárgyú kérelme. 4. Belügyminiszeri leltár dr. Zempléni Kornél Kolozsvár városi aljegyző részére megszavazott városi pótlék jóvá nem h. gyásáról. 5. Tanácsai előterjesztés a nem szó szóból értelemben vett városi alkalmazottak részére felmentés összegéről havi drágasági segély engedélyezése iránt. 6. Ugyanaz a helyi vasút r. t. n. k. szolgáltatandó arám árának megállapítása tárgyában. 7. Ugyanaz a közigyelési pótlék leszállítása tárgyában. 8. Ugyanaz a városi birtokok használatának emelése tárgyában. 9. Esetleges egyéb folyó ügyek.

Azonnali beköltözésre eladó négyszobás uri lak. Cím a kolégiumi kapusnál.

A Keresztény Nemzeti Liga estélye. Tankó Béla egyetemi tanár előadása.

Az Egyesült Keresztény Nemzeti Liga kedden este tartotta meg nagyszerű hangversenyét a Vigaszínházban, előkelő, nagy közönség érdeklődése mellett, amelynek főszereplője volt Heredus Pál altábornagy debreceni körletparancsnok, dr. Linderberger János plébáni helynök, az egyetemi tanári kar több tagja stb.

Dr. Zivuska Jenő egyetemi magántanár előjáró beszéde vezette be az estély műsorát. Beszédében ismertette a Keresztény Nemzeti Liga estélyeinek célját. Az elkábitott, félrevezetett magyarságot akarja felébreszteni. Ezért fel kell szüntetni a tiszta magyar múltat. Ezáltal a XVI. század magyar muzsáját idézi fel az estély műsorára.

A tetszéssel fogadott bevezető beszéd után Winklerné Retteghy Margit és Kaszanyitzky Olga jelentek meg a színpadon. Mindketten díszes magyar ruhában. Winklerné Retteghy Margit br. Balassi Bálint költeményeiből adott elő néhányat. A szavaltat Kaszanyitzky Olga kísérte gitáron. A lista magyar zengésű költemények előadásával frenetikus hatást ért el és a közönség pazarul elhalmozta mind ét szereplőt lelkes tapsal és sok virággal.

Ezután dr. Tankó Béla egyetemi tanár tartott nagyon szép, mélyenjáró előadást, amelynek keretében az esztétika tudományának világosságával világította meg, hogy igenis a fajnak köze van a művészethez, irodalomhoz. A művészi alkotás — ugymond — az élet legőmörebb képe a legelőkeltebben átélte élet. Miért tesszük nekünk, a mi szívünknek annak a dalnak csodás varázsa, amely háromszáz, nem, ezer év mélyéből csendül vissza hozzánk? Azért, mert a magyar rimus, a magyar érzés létezik benne.

Gunyosan leszóltak azokat, akik magyar irodalmat akartak. Mit akarnak nemzetiszintű költsézzel, vitézkötéses dráma-irodalommal?

Hit minden más nemzetnek szabad a tobzódásig élnie faji öntudatában, csak a magyarnak nem? Soha esztétikai gondolat pedig másképp nem jött a világra, mint a fajiság jellegével. Mérges kód ille meg a magyar öntudatot, míg fel nem sűt a magyar öntudat napja és fel nem szártja ezt a fojtó kódot. Ennek a mérges kódnak ormótlán tömegében meg húzódnak tanítása volt az, hogy a művészet nem egyébre való, mint élvezetekre. Ugyanaz a kéz, amely feldarabolta Magyarországot, írta le azt, hogy a művészet élvehajzás. És a művészet belecsúszott az élvehajzásba. Azt mondták, hogy esztétikai műtől nem várhat erkölcsi hatást. Nincs semmi köze a jóhoz.

Ez pedig a legnagyobb hazugság, hogy a szépnak nincs köze a jóhoz. Esztétikai tanítás címén beloptak az irodalomba egy hazu világnézet tanításait, amelynek eredménye lett, hogy a közönség nem tudta, hogy amikor egy könyvet vett a kezébe, amikor színházba megy, a lelket mérgezi meg. Ahogy ki-mondták, hogy a művészet csak élvehajzás, sajtó-irodalom, színpad nem lett egyéb, mint üzlet, aminek célja szállítani minél több élvezetet.

Ma már meg kell állapítani egyszerű tényként, hogy szükségképpen kellett vegyszervédőt ezt a mérgezést. Nem véletlen volt a materializmus világnézete nőtte ki magát. Ez a világnézet azt mondta, hogy az ember nem egyéb mint állat. Efeljeltették egyszerűen, becsülte-sen megvilágítani az embert olyanakkal amilyen, hanem olyan életet kényszerítették rá, amely idegen az embertől.

Enek a világnézetnek a tanítása az, hogy ember és ember között nincs különbség. Ennek a hazug böcsességnek volt a következménye a marxizmus. Ennek a világnézetnek a tanítása az, hogy ember és ember között nincs különbség csak abban, hogy az egyiknek kergetőbb a vére és több az aranya, mint a másiknak. Végeredményben ennek a felfogásnak a tanítása az is, hogy nincsenek ország-határok sem. Nincs faj.

Ennek a mérges kódnak párdi nem magyar talajból sűrűsödtek össze. Idegen földről jöttek hozzánk. És akik hozták át hozták, magyar fajúak voltak. Ennek a hazugságnak adott igazat egy magas rangú magyar léleknek, a "Vér és Arany" költőjének eszlogása, a kinek tragikum éppen az volt, hogy a Gondviselesnek tetszett őt állítani ebbe a szánalomra-melől szerepe, hogy egy színmag ar lélek adjon menit velet. annak a lele rontó trányzatnak, amely idegen volt a magyar-
dél

Ez a mérges kód csak addig terpeszkedhetett rajtunk, amíg a magyar öntudat napja fel nem sűtött. A nap felhőben van. Ez most már étkérdés. A magyar nép az életben való megmaradásáért megemlíti a Liga estélyét.

A művészet sokkal több mint szórakozás élvezet hajhászás. Felszabadulás, imádkozás, a legintenzívebben átélte élet, a legigazabb életmód.

Amilyen a művészetünk, irodalmunk, olyan az életünk, a világunk, mert az irodalom annak előkéletes kifejezése. Ezért oly fontos, hogy a magyar öntudat most újra birtokba akarja venni a mul hagyatékát. Azért, hogy megmentse jelenét és jövőjét.

Testvértelen, magunkra hagyott nép vagyunk. Olyan leröbbe taszítottak, amelyre nem volt még példa. Időgen affum mérgező ereje nyarozott le bennünket. Legyen hát ennek vége. Csodáljóna föl a drága hang, Balassi Bálint, Zrínyi hangja, egy korusban velük Arany, Petőfi és a többi nagy magyar lelkek zendüljenek. Nem hallja, nem érti más úgy mint a ma yar szív.

Igy van ez jól. Ez ad reményt a jövőre, mert sajtó-munka jobb énjével lépünk szövetségre, a mi igazi, tiszta magyarságunkkal.

Szűnni nem akaró tapsal ünnepelte a közönség dr. Tankó Bétát a nagyszerű előadásait.

Szünet következett ezután, amely alatt azt a festményt s rsláltak ki, amelyet Bakoss Tibor festőművész ajándékozott a Ligának.

Kardos Ilona — Hamm rsládt János zenetanár zongora kísérete mellett — régi magyar dalokat énekelte Bajosan csengő tiszta hangja van. Ennek kurturája is jó. Oly nagy hatást ért el, hogy rsladást is kellett vne elnie. A rengeteg taps mellett sok virágot is kapott.

Végül Heimlich Ilona zongorázta Liszt magyar rapszgdját, Bravuros játéktechnikája van. Rsladást is kellett játszania. Ő is sok tapot és virágot kapott. Este 10 órakor ért véget a szép estély.

A bolsevik arany.

Budapest, szept. 22. A bolsevik arany gurul Angiában is, ami élenként foglalkoztatja az újságokat. A Times így ír: Kérdészik, vajjon az a forradalmi újság a törvény megsértése nélkül elfogadható olyan idegen támogatást, amelynek az a célja, hogy egy nagy polgárháborút szitson Angiában és hogy ebben az újságban szólható Lenin Anglia munkásszerveire és olyan-
miket igérgessen, hogy erőszakkal érvényesítik a bolsevik elveket? Szerintük a törvény, mely ebben az országban mindig erős volt, le kell, hogy sűjtson olyan angol sajtórgánusra, amelyhez az idegen arany özőnlük és társadalmi berendezkedésünk telforgatására törekszik.

Közalkalmazottak Beszerzési Csoportjának közleményei.

Értelmezjük tagjainkat, hogy f. hó 23-án, csütörtökön reggeltől kezdve a Bornyi-téle hentes üzletben Csapó utca, Knoll-ház, augusztus óra személyenként 80 deka szalonna kerül kiosztásra a vörös színű kedvezményes igazolványok 38. sz. szelvényére. Azok részére, akik a szalonnát természetben igénybe venni nem óhajtják, személyenként 96 korona terítési összeget fogunk fizetni f. hó 7-től kezdve a pénzügyi palota földszint 12. sz. helyiségében d. e. 9-től 1 óráig. Kérjük a tisztelteteket, hogy járandóságukat lehetőleg együttesen vizsgálják el, hogy a torlóadás ez által is kevesbíthető legyen. A Nyukosz tagjai járandóságukat a 44. sz. szelvényre a Pén ügyi palota pince helyiségében fogják megkapni csütörtök reggeltől kezdve.

A legöregebb debreczeni hivatalnok.

82 esztendővel állást vállalt.

Debrecen öregebb polgáral még föl emlékeznek Szász Samu rendőrhivatalnok, aki évekkal ezelőtt — hosszú szolgálat után — nyugodalomba vonult. Az öreg hivatalnok ma 82 esztendő, de magas korához képest igen jó testi és szellemi erőben van.

Szász Samu a napokban tartotta meg aranylakodalmát, amelyen kiterjedt családjának számos tagja megjelent. Az öreg ur az ünnepélyen azzal a bejelentéssel lepte meg vendégeit, hogy állást vállalt, tekintettel arra, hogy csakely nyugdíjából nem tud megélni.

Szász Samu állást kapott a városi listatirodánál s hivatalát el is foglalta. A 82 éves tisztviselő türgén mozog a hivatalban s bizony gyakran megszegyenli friss mu kaejével fiatalabb kolégáit.

A Dégenfeld téren elfogott rabló

Aki megszökött a rabkórházból

A debreceni államrendőrség tag-nap ügyes fogást csinált a Dégenfeld téren. Egy már hónapok óta kőrözött rablót tett ártalmatlanná és át dta az igazságszolgáltatás kezébe.

Meg a mult év november havában történt, hogy Karca István molnárszegéd Törökszentmiklóson szövetségelt két társával rablókalandokra. Néhány kisebb lopás elkövetése után Karca bandája megjelent Czepléden s ott nagystílt rablást terveztek ki. Megtudták, hogy S.ékely Oszkár ceg-lédi lakoanak sok pénze van, ezért éjnek idején bet rtek hozzá és megöléssel fenyegették, ha pénzt nem ad nekik. Székely megijedt s 17,000 koronáját adta át a rablóknak. Ezen a pénzen megszerztak és elváltak. Karca Debrecenbe jött s lit tartózkodott. Február havában a rendőrség elfogta s a debreceni kir. ügyészség fogházába kísérte. Minthogy ott megbetegedett, beszállították a kórházba, honnan sikerült Karcának megszöknie.

Azóta mindenfelé keresték a rendőrség, míg tegnap Katona István detektiv a Dégenfeld-téren megláta és a veszedelmes embert letartóztatta.

A rendőrségen kihallgatták és most már állandóan vasban tartják, nehogy újra megszökjék.

Magyarország nem mond le a nyugati megyékről.

Bécs, szept. 22. Renner közigyi államiitkár kijelentette, hogy Magyarország és Ausztria között a békeszerződés értelmében nyv-ellentétek vannak. Amíg Auszria csak a német nyelvű lakosságot akarja az állam keretébe felvéve, addig Magyarország a területi integritás alapján áll.

Vitéz Rádár István sirja Rákóczi katonája.

Kádár István, II. Rákóczi Györgynek egyik vitéze, a szerencsétlen fejedelmet utolsó ásepp végig híven szolgáló katonája volt. A török elleni örökös harcok ezrével nevelték a hosszú hasonló hőseket. A legelső vitéznek nevét sem tudjuk, de a Kádár István nevét elárulja, holts után is messzeálló székelyokon hordosta a hirt. Emléke mind máig többféleképpen fennmaradt. A róla szóló, községszerte ismert egyszerű, szép történetek énekekben, azután Szalárdi János és Bartha Boldizsár debreceni szenátor siralmas krónikáiban. Sőt a berettyó-szentmártoni Kőrödy puztának legmagasabb dombja is az ő nevét viseli. A környékbeli faluk népe régtől fogva Kádár temetőjének nevezi.

Annál feltűnőbb tehát, hogy az iradalomtörténet tudós buvárai vitaközlő tudtak a felől, hol esett el Kádár vitéz, a Bihar, vagy a Szabolcs megyei Ujjalu védelmében-e, Magyar- vagy Lengyelországon-e? Hiszen az egykorú Szalárdi János némi részletességgel írja le azt a halál végződött tüközetet, amelyet a törökverő Kádár hadnagy 200 vitézből álló csapatával az ujjalut, ma is meglevő malomgátnál átkelő tatárokkal vívott. Szalárdi semmi kétségbe sem hagyott fenn afelől, hogy Berettyóújfaluról van szó. Szalárdi följegyzéseiből, meg a történet énekeiből az is kivehető, hogy Kádár vitéz ősi magyar harci móddal klopósból akarta csalni a vízen (az ottan körüli nádas kacskaringós erdőben) előre törő tatárokat. Bizonyosan rosszul számított és a fölényes számú ellenséggel nem tudott megbirkózni; az ellenségől is csodálisan, hirtelen egymásután támadott. Egy nyílvessző fejre találtván, sok jó bajnokkal együtt ott veszté életét. E hősi tettet dícsőítő ének szerint sirját is ahoz a helyhez közel ásák meg, ahol piros vére kiomlott. Bartha Boldizsár pedig még az tüközet idejére nézve is majdnem tökéletes pontossággal tájékozott.

A tömegtelen tátrahad, moldvai és havasalföldi oáhseg desapitával együtt 1858 szept. 13-án útját tartott a jődörzött Várad vára alatt. Néhány merész portyázó tatar szept. 21-én felgyújtja Ezsart, Kasegárt, Henoidát, Gáborjánt, Péterszageit és Ujjalut, Bartha szerint a fejedelm, aki Drognál állott, ekkor küldi Kádár hadnagyot a Berettyóhoz vigyázásnak és oltalomnak okáról, akiknek népét a tatárok ott igen megvesztették, holott a hadnagyok és Kádár István odavesztett. Szept. 24-én Rákóczi már már Dobrecenben, a Tóó szőlőben, a kertek között táboroz. Tehát éppen ezen a héten van vitéz Kádár István halálának 352-ik év. ordulója. A múlt héten pedig valószínűleg megtaláltuk a vitéz sirját is, a Kádár-dombon, ugyanazon a helyen, ahol a szájhagyományok autentikus tolmácsa az ő. eg Lissztes F. ronc, 75 éves pásztor, aki esztendőnek javát, legnagyobb részét Kőrödy puztán pásztorkodva, csőszködve élte le.

A sírkérés tettem s költéség it a borostól Kádár család és Lőkóvics Arthur muzeumigazgató egymással vetédkedő ádózatossága hozta meg, míg az ásás vezetése dr. Pap Károly egyetemi tanár biztatására. Debrecen város muzeuma vállalta. A munkát Bakonyzseg és Berettyóújalu intelligenciája ha által élénk érdeklődéssel kísérte, azok a bakonyzsegit kig zdek pedig, akiknek szántóföldjeikbe esik a Kádár domja, az ásás készség s megengedésével tették azt lehetségessé. A Kádár-dombja három csucsú, 160 méter hos zu, 55 m. széles, 6 méter viszonylagos magasságu emelkedés, egy teres földhát sarkanyuja, melyet hajd n minden oldalról nád, rmező, halban bővelkedő er vet körül. Északi oldala terraszosan le van vágva.

Az ásás során a domb először is elég gazdag őstetelnek bizonyult. 140-170 méter vastag kultúr tereiben 3500-4000 évvel ezelőt: hosszú ideig ott tanyázott ősember hagyta primitív műveltségének érdekes és tanulságos emlékeit. Aránylag igen kősziny feltárt területéről számos csont- és kőszék, szerszám, még több töredékes és ép edény, néhány tipikus ékszerféle (kagyló, csont, agyar) került elő. Bronz tárgyat nem leltünk. E leletek rövid idő múlva láthatók lesznek a városi muzeumban. De az is kétségtelenül kitűnt, hogy a Kádár-dombja újabkori temetkezés helyéül is szolgál. Ezt igazolják a legalább is 200-200 évesnek látszó csontvazak. A kutató árokban négy érintetlen és két má ennak előtte megpolysá-

A világitási vállalat vezetőségét felfüggesztették állásától.

A debreceni villamos világitási vállalat vezetőit: Debreceni Jenő igazgatót, Bankovics József főkönyvelőt és Loránt József tiszviselőt állásuktól felfüggesztette Hubert Ottó főispán.

Az állásuktól felfüggesztett tiszviselők a főispán határozata ellen terjedelmes felelőzést adtak be a belügy-

miniszterhez s abban védekeznek az ellenük felvetett vádakkal szemben.

A felelőzésre gyorsan, már tegnap megfött a belügyminiszter válasza. A felelőzést elutasította és helybenhagyta a kormánybiztos-főispán felfüggesztő határozatát.

A világitási vállalatot most Aberle Raymond vezeli.

tott idősb férfi csontvázat találtunk. Ezek egyike, Lovadi Ambrus földjén, a régi mér őkl cölöptől délkelet irányban, öt méternyire fekvőt, ahová az őreg Lis tes kimutatta. A sír mélysége 170 cm. Iránya nyugat-kelet. E tetemek koponyáján, a halánték csontokon mindkét felől, egymással szemben puska vagy nyílvesszőtől származható két rést vettünk észre és figyeltünk meg. Bár korhatározásra alkalmas mellékletek nélkül szűkölködött a sír s a koponya belsejében a Balárdi által említett nyílhegyet sem találtuk meg. egyéb jelenségek megengedték azt a feltevést, hogy nagy valószínűséggel S alárdi és a Historias cnek Kádár hadnagyja fekszik előttünk. További ásások ezt a feltevést vagy megerősítik vagy módosítják.

A felfedezés szept. 18-án, pénteken délután történt. A jelen voltak: urak, nőket az én egyszerű, praxist munkásaim melly meghatóság fogta el a porladó csontok láttára. Mielőtt újra előföldeltük volna ugyanazon helyre, a XVII. század nagy nemzeti katasztrófája egyik áldozatát, mi, egy még rettenesebb katasztrófa részeseit, az oláh rabságban szenvedő Várad városa és Erdély felé fordulva szent áhitattal énekeltek el a felnyitott vitézi sír felett a „Te benned bíztunk eleitől fogva, U am” kezdű zsolnárt és a Himmuszt.

Hiszünk lesz még feltámadás!

Ujdonságok.

Milotay Istvánról. Budapestről jelentik: Milotay István, az Uj Nemzedék felelős szerkesztője, debreceni képviselővé törént megválasztása folytán a keresztény és nemzeti eszme színterében oly messzemenő munka őrt vállalt, amely eddigi tele ősz szerkesztői állásában akadályozta munkáját, ezért a lapnak főszerkesztője lett, a felelős szerkesztői állást pedig dr. Krüger Aladár töltötte be.

A Kere ztény Nemzeti Liga debreceni osztálya szeptember havi választmányi ülést a városháza kistanácstermében s. hó 23-án, csütörtökön este 6 órakor tartja. Külön meghívókat nem bocsát ki, pontos megjelenést kér az elnökség.

Arverés a cucai vadászterületre. Mint tudvalevő, a város legutóbbi közgyűlése kimondta, hogy a cucai és ebesi vadászterületeket újra arverés alá bocsátja. Az arverés ma lesz. Ez alkalomból kívánatos volna, ha a debreceni vadászok és vadászársulatok nem vennének részt az arverésen, hogy ezekhez a területekhez a debreceni közlístiszviselők vadászársu atajutna hozza. E társaságnak ceupa szegény fix fizetéses tisztviselő tagja van, akinek nem áll módjában a drága hús megszerezni a maga és családja számára, de ha alkalom nyílnék arra, hogy a családító vadászati útján szerezzze meg a heti hús szükségletét, mindjárt könnyebben tudna megélni száztiyos-rék tisztviselő család. A méltányos-

Köszönetnyilvánítás. Köszönetet mondunk mindazon kedves rokonoknak és jó ismerősöknek, akik felajánlották nekem végzettségemre megjelenni sziveskedtek. Id. Máthé Miklósné.

A legrosszabb nyakkendőit ujjalalkalmiak „Kolosné nyakkendő termében”, Rákóczi u. 23.

Vízvezeték szakszerűen készítés-javít, Mátyási János szerelő mester, Darabos-u. 54. Fürdőberendezés raktára.

Weissmann Jakab okl. mérnöki jogosított földmérés magánmérnök Irodája Piac-utca 64. szám alatt.

Színház.

A Cigány grófné (A színházi iroda jelentése.) A Cigány grófné, a szezon sláger operettje kerül ma, csütörtökön este bemutatásra a Csokonai-színházban. A végtelenül mulatságos szöveget a legpompásabb zeneszámok szövik át, amelyek városzerte hamarosan népszerűsége tesznek szert. A táncok gazdag sorozatát egy látványosság számba menő balett-szám is különösen érdekessé teszi. Egy vagyont érő kiállítás ad díszes keretet ennek az előadásnak, amelyben az énekes személyzetten kívül részt vesz Ifj. Kiss Béla zenekara is. A cigány grófné mai, csütörtövi és további nagyszerű színházi estéi iránt, amelyek este 7 órakor kezdődnek, nagy az érdeklődés.

A Csokonai-színház igazgató-sága tudatja, hogy bérletkérészept. hó 25-ig lehet előjegyezni. Akik ez ideig bérlettel felől nem intézkednek, helyüket az ujonnan jelentkező bérletkérők adják ki. A bérletes előadások szeptember hó 27-én kezdődnek.

Sport.

A MOVE országos atlétikai versenye.

A MOVE Debreceni Sport Egyesület 1920 okt. 3-án d. u. 3 órakor a nagyerdei sporttelepen első országos atlétikai versenyt rendezt a következő versenyszámokkal:

- 100 méteres síkfutás, junior, vitékieknek, 200 m. síkfutás, 400 m. II. o. előnyverseny, 1000 m. síkfutás, 8000 m. síkfutás (előnyverseny), 10x100 m. stafétafutás (vándorjás verseny), magasugrás, távolugrás, rudugrás (előnyverseny), súlydobás II. oszt., díszkosztetés (junior), gerelyvetés. A verseny a MASz szabályai szerint rendezik.

Díjazás: 1. MOVE bronzplakett, 2. nagy bronzérem, 3. kis bronzérem. A staféta győztes csapata a MOVE vándordíját nyeri, melynek végleges megnyerése 3 egymásutáni, vagy 5 sorrendbeli megnyeréssel történik. A két legjobb abszolút eredményt elérő atlétisteleidíjat kap.

Nevezések szept. 27 d. u. 6 óra a MOVE sportirodájába (Széchenyi utca 10) küldendők.

A Debreceni Tornágyesület atlétikai szakosztálya ma este 9 órakor a „Bika” kávéházban fontos ügyben ülést tart, melyre a tagok pontos megjelenése körtök.

Nyilttér.*

Nyilatkozat

A közönség tájékoztatása céljából kijelentjük, hogy ama listák, melyek a közalkalmazottak részéről kifogásoltak és jelenleg vizsgálat tárgyát képezik, nem a mi munkából kerültek ki.

„István“ gőzmalom.
Hortobágy malom.
Trenka malom.

* E rovat alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a Szerk.

Ma, csütörtökön, délelőtt a bemutató előadás napján már megjelenik a

SZÍNHÁZI FIGARÓ

szponzoriós Olgyány grófné száma.

Rohonczy Mihály, az új bonvivánt gyönyörű képeivel, egész sereg igen érdekes színházi intimitásokkal stb. Kapható trafikokban, utcán, a Színházi Figaró szalonjában.

Nemes gyümölcsfákat

(különösen nagymennyiségben körte, szilva, őszibarack és dió) akácfát, díszfákat és mindennemű cserjéket elsősorú minőségben szállít

UNGVÁRY LÁSZLÓ r.-t. faiskolója CZEGLÉD.

Helyiképeiselettel megbízva: Onosay István nyugalmazott műv. főkereszt. Nap-utca 9. Rendelések felvételnek reggel 8-9-ig. Naphözbe Sárközy Sándor fűszerkereskedő, Hatvan-utca.

Férfi és női szövet

ujdonságok érkeztek Koros Sándor üzletében.

Saját érdekében teszi, ha mielőtt vásárlásait eszközöl, megtekintik raktáramat Piac-u. 69 szám alatt, hol a legfinomabb férfi és női angol szöveteket, ugyszintén mindenféle bélés árakat és szabó kellékeket legolcsóbb árban beszerezhet.

APRÓ HIRDETESEK.

Apró hirdetések egyszeri beiktatása tíz szög tíz koronába kerül. Minden további szög egy korona. Vasárnapi és ünnepi számok részére feladott apró hirdetés díja tíz szög tizenöt korona.

Levelezés

24 éves ref. háziasan nevelt komoly úri leány felesége lenne oly helybeli vagy vidéki nriembernek, kinek nemannyira hozományra, hanem jó gazdaszonyra és gyöngéd feleségre van szüksége. Jelige: „Tiszta jellem“ 994

Ajánlat.

Fejős tehén feles tartásra kiadó, Böszörményi-ut 32. sz. 955

2-3 hetes gyermekot örökbe fogadnék, Jókai-u. 44., III-ik ajtó, 954.

Hászlió András ácsmester mindennemű ácsmunkát elvállal, lakás Csillag-u. 24. 868

Bármilyen kárpitos munkát legjuttányosabban vállalom, kiváncsra vidékre is kimegyek, Erdős Sándor, Arany János 28. 570

Menekült egyetemi hallgató gimnazista vagy polgári iskolai tanuló tanítását elvállalja, cím a kiadóhivatásban. 920

Mindenféle kalapokat javítani elvállalom Beliczay kalapos, Piac 38., udvarban háttal 897

Cipész segédet azonnalra vagy állandó munkára alkalmasok, Szent Anna-utca 22. Fittori. 958

A volt Polgári étkezde pince helyiségéből egyrésze kiadó, értekezni lehet Bódogh cukrászüzletében, Piac-utca 15. 923

Eloszerélném 4 szobás lakásomat hasznolva, esetleg 2-3 szobással is. Bővebb felvilágosítást ad Hadházi-ut 12. földszint. 967

Egy öltöny ruhát készítek annak, aki nekem 1 szobás, konyhás lakást ajánl, vagy átenged. Cím: Porcsin Viktor, Dugovits Titus-u. 14. 872

Egy jobb érzésű magányos asszony házzal és bútorokkal, aki csak legjobban jobb bánásmódról beszél, egy magányos férfihoz, cím a kiadóban. 871

Budapesti 2 szoba és alkovenes, féregmentes lakásomat elcserezélném itteni 2-4 szobás lakással. Értekezhetni, Piac-utca 5., első emelet. 966

Arverési hirdetés.

1920. szeptember hó 27-én, délután 4 órakor, Burgondia-utca 3. szám alatt elárverezek 2470 koronára becsült butorokat.

ROSNER IMRE bír. vjhó.

Legjobb minőségű, könnyű **betoncserep, kutgyűrű, kőpor, mozaik és cementlapok, kátránypapír** kapható

KRAUSZ ALBERT cementárugyárában Kishegyesi-ut 2. — Kisállomás mellett

MEGHÍVÓ.

A Takarékos és Hitelintézet Részv.-társaság 1920. évi október hó 2-án, délután 4 órakor a Csapó-utca 4. szám alatti hivatalos helyiségében

rendkívüli közgyűlést tart, melyre a részvényesek tisztelettel meghívottak.

TÁRGYSOROZAT:

- 1. Az alapszabályok 1. és 4-62 §-ának módosítása.
- 2. Öt igazgatósági tag választása.
- 3. Két felügyelő-bizottsági tag választása

AZ IGAZGATÓSÁG.

Figyelmeztetés. Szavazati jogát a személyesen megjelenő, legalább 20 éves oly részvényes gyakorolhatja, kinek részvénye a közgyűlés előtt nevére íratott, a részvénykönyvbe bevezetett, a közgyűlési megelőző napon déli 12 óráig az igazgatóságnál letételt és aki ugyanakkor a szavazati jogának gyakorlására vonatkozó igazolójegyet az igazgatóságtól megszerezte. (Alapszabály 21. §.)

Az alapszabály módosítási javaslatát a hivatalos órák alatt az intézet helyiségében megtekinthető.

Eladó ház

1568 négyzetögl kertetel,

Nádudvaron

Piachoz és állomáshoz 5 percre, 3 szobás lakással, gazdasági épülettel, 520 négyzetögl lucernás és többi konyhakert, minden elfogadható áron azonnal eladó. Gazálkodóknak és nyugdíjasoknak igen alkalmas.

Cím: Debrecen, Boldogkert, Epreskert utca 21. sz.

Házmesteri nagy pince lakással, ki cserélné el béreit egy szoba, konyhás földszinti lakást. Jelenkeztek, Veréb-utca 3. 979

Nagyoseren 46 holdas tanya bérebe kiadó Geréb Győrey, Deák Ferenc 13. 928

Házak beköltözéssel, földek használatba kaphatók Nagy Sándor irodájában, Burgondia-utca. 997

Zongorázni jutányosan tanítok kezdőket, gyakorolnigedek, mindennemű kézimunkálatást vállalom, cím a kiadóhivatásban. 989

Fodrászsegéd azonnal beléphet Nagy fodrásznál. Rendőrség, III. emelet 103. 982

Eloszerélném egy szobás lakásomat két szobással, cím a kiadóban. 990

Fertőtlenítéshez vizelde olaj kapható Németh Lajos szerelőmesternél, Kanda 9. sz., ugyanott tanuló felvétetik, 984

A városban szép szoba, konyha, speizhoz juttatom azt, aki 50.000 korona kölcsönt ad egy pár hónapra, ingatlanra betáblázva, cím a kiadóban. 977

Ugyes kisasszonynak, kijó megjelenésű és jó beszélőképességű, délután evégethető egy pár napi foglalkozásra napi 100 koronát fizetek, Csapó 26., irodá: Debreceni Hét, Színházi Újság szerkesztőségé. 970

Kereslet.

Aranyat-ozüstöt briliánsat, zálogcédlákat vesz, meghívásra házhöz is elmegy Steiner Mihály, Hatvan-utca 2. sz. udvarban, I. emelet.

Felvétetik fiatal fiú fizetéssel, ki szüleinél lakik Fűszerüzletben, Arany János-utca 15. 948

Fehérnemű varráshoz vasalóleányok géppel, magas fizetésre felvétetik. Vargáné, Pécel-utca 6. 959

Munkáseányt felvesz a „Török pezsgőgyár.“ 956

Varóleányt vagy munkást magas fizetéssel felveszek Goldstein Piroksa, Szent Anna 82. 957

Erdélyből menekült, a német nyelvet teljesen bíró intelligens állami tanító oly úri családot keres, kinek 1-2 gyermeket német beszédre és elemi iskolai tantárgyakra tanítandó, teljes ellátás és meggyezés szerinti fizetés ellenében. Ajánlatokat pontos címmel a Debreceni Újság kiadóhivatásába „Német nyelv“ jelzőre kérek. 3

Egy szabász, ki minta vágásban gyakorlott, magas fizetéssel felvétetik. Torockai cipész, Hadházi-utca 5. 89

Kovács segéd és tanuló felvétetik fizetéssel. Hadházi-ut 11. Magyar. 861

Kocsis gyáriszolga és munkáseányok felvétetik. Teleki-utca 100. 83

Munkáseányok 13-15 évesek és fiúk tanárnak felvétetek a Dávidházy Kálmán könyvtárat és dobozgyár r. t.-ná, Fűszerkert-utca 9. 992

Gyermektelen korosabb házmester azonnal felvétetik. Hunyadi-utca 24 szám. 973

Egy jó munkájú fodrász segédet bent kosszítal keresek. Tarjányi, Balmazújváros. 988

Bentlakó esetleg bejáró mindenest keresek. Jelentkezés délután 3-6-ig. Péterfia-utca 79. 988

Cipész segédek felvétetek állandó munkára. Arany János-u. 18. Kovács. 955

Bertés- kereskedési iparhoz társat keresek. Cím a kiadóban. 963

Keresek cukorrépa kiadáshoz summás munkásokat egész hétre. Jelentkezni lehet Garai-utca 25. 961

Ó bor és új bort veszek, hordót adok hozzá. Hatvan-u. 2. 588

Mustot veszek, hordót kölcsönzők értekezni lehet délután Poroszlai-ut 10. telefon 273 sz. 261

Tanuló fűszerüzletbe felvétetik. Balogh, Árpád-tér 5. sz. 988

Nő törvényszéki jegyző a városban vagy közelet villában-kisebb lakást keres. Törvényszék 60. ajtó. 794.

Kocsis azonnalra felvétetik. Péterfia-utca 25. Józán. 942

Eladás.

Egy alig használt, jó karban levő teke szalon öltöny és egy szörme bélése hosszú téli kabát jutányos áron eladó. Cím: Homokkert, Oláh Károly utca 30. sz. 976

Szeoskavagó és női selyem, valamint szövetruhák eladók. — Csapó utca 81. 927

Eladók ajtók, ablakok, rozók, szekerek. Nyolcvan hold föld a nádudvari határban kiadó vagy eladó. Nemzetőr u. 6. 925

Eladó egy hálószobaberendezés, csaknem egészen új, de tealeitással nélkül, jutányos áron. Varga-utca 12. szám. 2

Vaságy madraok, párnák eladók. Jókai u. 52. 974

Egy szép gyermekkosci eladó. Cím Bethlen u. 74. 839

Egy 5 méter hosszú, 4 méter széles vízmentes, ponyva eladó. Cím a kiadóban. 924

Márton Kálmán- utca 48 számú ház 18000 koronáért eladó. 891

Német-utca 33. Malvin-utca 38-40. számú házak jutányosan eladó. E tekeznél Csapó-utca 23. 853

Eladó viztartány 2 mm. d. erős vastagságú, 1000 liter tartalmú. — Értekezni Csapó utca 98. fűszerüzlet. 991

Beköltözhető nagyszobás ház Haldu-szobaszólon, központban közel, eladó. Megbízott dr. Malinszky Zoltán ügyvéd, Hajduszoboszlón 991

Két darab 4 karú ezüst gyertyatartó gyönyörű kivitelbe eladó. 1400 gr. súlyban, gramja 450 K. — Megtekinthető délutánonként Piac-u. 22 III. 8

Eladó szőő, Köntöskert, Bezerédi-utca 20 szám alatt 1800 négyzetögl. Értekezhetni Fűszerkert-utca 9. 991

Eladó egy sötét férfi öltöny és egy női palétó kabát, Károlyi Ferenc József ut 54. sz. 978

Eladó olcsón egy használt simbalom, nem peddón. Kézimunka csipkék, egy lány Numan-bluz. — Kut u. 52. 980

Farkaskutya eladó. Kanda u. 9. 983

Nagy szőlőtermelők figyelembe 1500 literes hordók eladók. Darabos u. 39. sz. jobbra. 987

Körzőkéslet szakiskolai, eladó, nullkörző külön is, Agárdi utca 10. dűlben. 986

Nagyfajta 3 és fél hónapos falmalacok eladók. Kórház utca 1. 985

Egy 16 után való szekér és egy boglya széna eladó Szechenyi kert, Erős Lajos u. 6. 95

Eladó alighasznált, szép szürke selyemruha Két ágyra egyforma Klöpler-csipkés betűtes rumburgi vászonluzat, állítható, kényelmes szék. Csapó u. 4. I. em. jobbra. 976

Eladó egy vas-gyermek-ágy, Eötvös u. 79. 962

Egy nagyon jó hangu simbalom, egy bolti állvány (polcos) és egy hármas virágkosár eladó. Darabos u. 22. sz. délelőtt 960

Eladó méh, 45 anyacsald (25 orsz. egyesületi és 20 kas) teletésre berakodva Polgár Jánosnál, Nádudvar. 975

Eladó 2 darab tíz hónapos malac és 1 fejős tehén, Banyásai, Eötvös u. 79. 964

Garzon berendezés, három csipkefüggöny, fotelek, plüsdíványok, schöber ágy eladó Arany János 36. 850

Egy szállódaráló (szűő) gép eladó, Veres u. 10. szám 869

Eladó Monostor-pályi-ut 28. sz. ház. Van rajta 4 rendbeli 1-1 egy szobás lakás és pince, 2 lakás megvétel esetén azonnal elfoglalható. 855